

Fylkesmannen i Telemark

Miljøvern avdelingen
Saksbehandler, innvalgstelefon
Gunnar Djuvik, 35 58 61 67

Kontrollrapport

Kontrollrapport nummer:	2015.003.I.FMTE
Saksnummer:	2015/716
Dato for kontroll:	16.04.2015

Informasjon om kontrollert virksomhet:

Navn:	Porsgrunn kommune, kommunalteknikk, Knarrdalstrand renseanlegg	Organisasjonsnr. kommunalteknikk:	973 778 749
		Organisasjonsnr. Porsgrunn kommune:	939 991 034
Postadresse:	Postboks 128, 3901 Porsgrunn	Telefon/ e-post:	35 54 70 00/ postmottak@porsgrunn.kommune.no
Besøksadresse:	Drangedalsvegen 79	Kommunenr./kommune.:	0805/Porsgrunn
Bransjenr. (NACE-kode):	42.110	Anleggsnr.:	0805.0074.01

Tilstede under kontrollen:

Fra virksomheten: Petter Hellum, avdelingsleder VA Eskild Henning Larsen, ingeniør VA Gro H. Nystad, kvalitetsleder	Fra Fylkesmannen: Gunnar Djuvik Guri Ravn
--	---

Kontrollomfang:

Kontrollen er en del av en landsomfattende kontrollaksjon med avløpsanlegg. Den er ikke en uttømmende kontroll innen Fylkesmannens tilsynsområde, men er avgrenset til mål for avløpssystemer, handlingsplaner/saneringsplaner, klimatilpasning, overløp, ledningsnett, framdrift for akkreditert prøvetaking, etterlevelse av utslippskrav, driftsstabilitet i avløpsanlegget, miljørisikovurdering av avløpsanlegget og avviksbehandling.

Kontrollrapportens innhold:

Rapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under kontrollen i forhold til:

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (Internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 14
- Tillatelsen datert 26.06.1998.

Resultater fra kontrollen

Fylkesmannen avdekket åtte avvik* under kontrollen. Det er gitt fire anmerkninger*. Se nærmere omtale inni rapporten.

Oppfølging etter kontrollen

Frist for tilbakemelding på kontrollrapporten framgår oversendelsesbrev.

Skien 18.06.2015
sted dato

Gunnar Djuvik
Fylkesmannen i Telemark

(etter fullmakt, rapporten er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift)

* Avvik og anmerkning er definert på side 2 i rapporten

Definisjon - avvik:

Overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen

Definisjon - anmerkning:

Et forhold som tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Informasjon om kontrollgebyr:

Fylkesmannen kan fastsette gebyrer for arbeid med tillatelser og kontroller, jf forurensningsforskriftens kapittel 39. Nærmere informasjon om dette kan fås via <http://lovdata.no/for/sf/md/td-20040601-0931-103.html>. Se vedtak om gebyr i oversendelsesbrevet.

Informasjon om vedtak om tvangsmulkt:

Dersom Fylkesmannen ikke mottar den skriftlige tilbakemeldingen innen den fristen som er fastsatt, har vi mulighet for å fatte vedtak om tvangsmulkt. Vedtak om tvangsmulkt fattes med hjemmel i forurensningsloven § 73. En eventuell tvangsmulkt kan fastsettes som et engangsgebyr eller et løpende dagsgebyr som gjelder så lenge en tilbakemelding, som godtgjør at avvik kan lukkes, ikke er mottatt.

Aktuelt regelverk:

Aktuelle hjemler for avvik som avdekkes gjennom kontrollen finnes i følgende:

- Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), av 6. desember 1996 med senere endringer
- Lov om forurensinger og om avfall (forurensningsloven), av 13. mars 1981, med senere endringer
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften), kapittel 14: Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser, av 01.06.2004, med senere endringer
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, datert 26.06.1998.

Se lover og forskrifter på Miljødirektoratet sin hjemmeside www.miljodirektoratet.no eller via www.regelhjelp.no eller www.miljokommune.no .

AVVIK

Det ble funnet følgende avvik under Fylkesmannens kontroll:

Avvik 1: Dokumentasjon på tilstand og tiltaksbehov for avløpsanlegget er mangelfull.

Avvik fra: Forskrift om internkontroll § 5 annet ledd nr. 4 (sette mål for ytre miljø)
Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett

Grunnlag for avviket:

Virksomheten har ikke hovedplan eller annen overordnet plan for avløp i rensedistriktet. Overordnede mål for avløpsanlegget er mangelfulle og lite operative som grunnlag for beslutninger om tiltak for å nå mål.

Kommentar:

Virksomheten har ikke hovedplan for avløp, men opplyser at de arbeider med en slik plan. Det er utarbeidet saneringsplan for ledningsnettet i to soner av rensedistriktet i henholdsvis 2010 og 2014. For fire andre soner er det ikke dokumentasjon på tilstanden eller beskrevet nødvendige tiltak for å oppnå en definert ønsket standard på avløpsanlegget.

Fylkesmannens forventninger til virksomhetens oppfølging og tilbakemelding:

Virksomheten må utarbeide en hovedplan eller annen overordnet plan. Hovedplan må ta med framskrivning av klimautvikling for å kunne vurdere og/eller beregne mulige konsekvenser og virkninger av forventede nedbørsmengder på avløpsnettet. Vi viser til opplysninger på kontrollen om igangsatt arbeid med hovedplan for 2015-2026. Det må være sammenheng mellom mål som settes for avløpsanlegget og mål som er satt for vannkvaliteten i de ulike vannforekomstene. Tidfestet plan for framdrift av dette arbeidet skal sendes Fylkesmannen innen frist satt i oversendelsesbrevet.

Avvik 2: Handlingsplan og saneringsplan for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende

Avvik fra: Forskrift om internkontroll § 5 annet ledd nr. 6 (risiko, planer og tiltak)
Forskrift om internkontroll § 5 annet ledd nr. 7 (forebygge overtredelser)

Grunnlag for avviket:

Tilstand og tiltaksbehov for å oppnå en definert standard på ledningsnettet, er ikke i tilstrekkelig grad omsatt og overført i saneringsplaner som dekker rensedistriktet.

Kommentar:

Det er ikke utarbeidet saneringsplan for fire av de seks sonene i rensedistriktet.

Fylkesmannens forventninger til virksomhetens oppfølging og tilbakemelding:

Virksomheten må utarbeide saneringsplaner for alle soner i rensedistriktet basert på oppdatert kunnskap om tilstanden på avløpsanleggene, nedbørsmengder og fastsatte mål for håndtering og behandling av avløpsvannet. Saneringsplanene bør inkludere tidfestet plan for tiltak i prioritert rekkefølge. Tidfestet plan for framdrift av dette arbeidet skal sendes Fylkesmannen innen frist satt i oversendelsesbrevet.

Avvik 3: Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer

Avvik fra: Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg
Forskrift om internkontroll § 5 annet ledd nr. 6 (risikovurdering)
Forskrift om internkontroll § 5 annet ledd nr. 7 (forebygge overtredelser)

Grunnlag for avviket:

- a) Kommunen har ikke undersøkt hvordan avløpsanlegget vil bli påvirket mht. framtidige klimaendringer.
- b) Det er ikke foretatt vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsnettet.
- c) Det er ikke vedtatt planer for å hindre at framtidige overvannsmengder kommer inn på avløpsnettet.
- d) Det er ikke gjort vedtak om konkrete tiltak på avløpsnettet for å håndtere framtidige vannmengder.

Kommentar:

Nedbørsprognoser er ikke omsatt til virkninger på avløpsnettet ved modellberegninger eller ved andre vurderinger. Kommunen har gode rutiner for kommunikasjon internt når det gjelder håndtering av overvann i nye planer for utbygging av boligområder osv. Det er imidlertid ikke dokumenterte planer for hva som skal gjøres med overvannstilførsel til ledningsnettet. Det er mye fellesledninger i rensedistriktet og utfordringer knyttet til tilførsel av overvann fra takvann og gatesluk. I tillegg kan overvannstilførsel være et problem der det ikke er fellesledninger, f.eks. pga. feilkoblinger, innlekking i dårlig ledningsnett, via kummer osv. Disse utfordringene ved eksisterende forhold forventes å øke i framtiden.

Fylkesmannens forventninger til virksomhetens oppfølging og tilbakemelding:

Som generelle innspill til kommunens oppfølging av arbeid med klimatilpasninger viser vi bl.a. til føringer gitt i ulike veiledninger om temaet som finnes på hjemmesiden til Miljødirektoratet og Norsk Vann samt på nettstedene www.miljokommune.no og www.klimatilpasning.no osv., f.eks. http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/Publikasjoner/2008/Februar/Klimatilpasninger_Veiledning_om_mulige_tiltak_i_avlopsanlegg/

Det er vesentlig at generelle føringer følges opp med lokale vurderinger av mulige konsekvenser, nødvendig tiltak og planer for gjennomføring.

Fylkesmannen forventer at kommunen følger opp punktene i avvik a-d over. Tidfestet plan for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer skal sendes Fylkesmannen innen frist satt i oversendelsesbrevet.

Avvik 4: Overløp av urensset avløpsvann håndteres ikke tilfredsstillende.

Avvik fra: Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett

Grunnlag for avviket:

- a) Virksomheten måler ikke mengden av overløp i og ved renseanlegget.
- b) Det er ikke etablert tidsregistrering av andre overløp av betydning fra avløpsnettet. Det er kun tidsregistrering av overløp ved pumpestasjoner.

Kommentar:

- a) Dette gjelder tre overløp med formål å avlaste renseanlegget. Disse er nærmere spesifisert i konsulentrapport og er lagt til grunn for frist for gjennomføring satt av Fylkesmannen i brev av 16.12.2014. Vi er kjent med at kommunen arbeider for å få etablert slik mengdemåling. Fristen er overskredet.
- b) Dette gjelder andre overløp på ledningsnettet enn overløp fra de pumpestasjonene som har tidsregistrering. Tidsregistrering skal etableres ved alle overløp av betydning.

Fylkesmannens forventninger til virksomhetens oppfølging og tilbakemelding:

- a) Arbeidet med etablering av mengdemåling av overløp i og ved renseanlegget er fulgt opp av Fylkesmannen som egen sak, jf. frist 01.04.2015 fastsatt i brev 16.12.2014. Fristen er overskredet. Forholdet følges opp som egen sak uavhengig av denne kontrollen. Dette gjelder status for prosessen og ny tidfestet plan for gjennomføring.
- b) Virksomheten må utarbeide en oversikt over overløp av betydning der det skal etableres tidsregistrering. Det skal lages en tilhørende tidsplan for gjennomføring av tidsregistreringstiltakene. Når det gjelder spørsmålet om hvilke andre typer overløp enn overløp fra pumpestasjoner som skal ha tidsregistrering, jf. § 14-5, 4. ledd, må dette bestemmes på bakgrunn av en risikovurdering. Vesentlige kriterier i en slik vurdering er resipientforhold, antall abonnenter, driftserfaringer med de aktuelle overløpspunktene og type påslipp oppstrøms overløpspunkt. For alle overløp der det ikke etableres tidsregistrering, skal det dokumenteres at det ikke er behov for tidsregistrering. Oversikt, dokumentasjon og tidsplan skal sendes Fylkesmannen innen frist satt i oversendelsesbrevet.

Avvik 5: Måling av overløpsbidrag og akkreditert prøvetaking er ikke innført ved avløpsanlegget.

Avvik fra: Forurensingsforskriften § 14-11 Prøvetaking

Grunnlag for avviket:

Det er ikke lagt til rette for at prøvetakingen inkluderer avløpsvann som går i overløp i og ved renseanlegget.

Kommentar:

Frist for å innføre mengdemåling av overløp i og ved renseanlegg er overskredet. Kommunen har ikke en konkret framdriftsplan for innføring av mengdemåling og sikring av akkreditert prøvetaking.

Fylkesmannens forventninger til virksomhetens oppfølging og tilbakemelding:

Arbeidet med etablering av tiltak for å sikre forskriftsmessig prøvetaking, har vi fulgt opp i brev 16.12.2014. Fristen er overskredet. Fylkesmannen følger opp dette som egen sak uavhengig av denne kontrollen. Dette gjelder informasjon om status og ny tidfestet plan for gjennomføring.

Avvik 6: Det er usikkert om virksomheten overholdt rensekravene i 2014

Avvik fra: Forurensingsforskriften § 14-2, § 14-11, § 14-12, § 14-13
Forskrift om internkontroll § 5 annet ledd nr. 7 (forebygge overtredelser)

Grunnlag for avviket:

- a) Det er feil i grunnlaget for beregning av rensegrad og utslippsmengder da bidrag fra overløp i og ved renseanlegget ikke er tatt med.
- b) Det er uklart hvordan analyseverdier avskrives ved uvanlige forhold.

Kommentar:

- a) Det står i driftsassistansens årsrapport for 2014 at rensekravene overholdes. Overløpsbidrag i og ved renseanlegget er imidlertid ikke tatt med i beregningen av rensegrad og utslippsmengder fra avløpsanlegget, jf. § 14-11. Det er derfor usikkert om rensekravene er overholdt.
- b) Det er uklart om det er kommunen eller driftsassistansen som avskriver/annullerer enkelte analyseresultater etter § 14-13 fjerde ledd. Det er usikkert om rensekravene overholdes.

Fylkesmannens forventninger til virksomhetens oppfølging og tilbakemelding:

Forskriftsmessig mengdemåling av overløp i og ved renseanlegget, er avgjørende for å fastslå om

kravene overholdes. Arbeidet med etablering av tiltak for å sikre forskriftsmessig prøvetaking har vi fulgt opp ved brev 16.12.2014. Fristen er overskredet. Fylkesmannen følger opp dette som egen sak uavhengig av kontrollen. Dette gjelder informasjon om status og ny tidfestet plan for gjennomføring.

Avvik 7: Driftsstabilitet i renseanlegget i 2014 er ikke tilfredsstillende

Avvik fra: Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg

Grunnlag for avviket:

Resultater for 2014 viser at anlegget ikke har stabilt gode renseresultat på vesentlige analyseparametere.

Kommentar:

I følge årsrapport 2014 fra driftsassistansen er gjennomsnittlige renseresultat for fosfor god og kravet på 90 % renseseffekt ble overholdt. 6 av 24 prøver var under kravet. Det er imidlertid ikke tatt hensyn til vannmengder som går i overløp i og ved renseanlegget, se avvik 6. Årsrapporten viser også at det er stor variasjon i tilrenning og behov for tiltak på ledningsnett. Andre oppstillinger av renseresultater for organisk stoff som ble lagt fram på kontrollen, viser også ustabil drift. Virksomheten opplyser at hovedårsaken er store vannmengder. Det er også ukjente påslipp til ledningsnett som påvirker renseprosessen negativt på grunn av pH og kjemikalier, men virksomheten har ingen plan for nærmere avklaringer av dette.

Fylkesmannens forventninger til virksomhetens oppfølging og tilbakemelding:

Det er ikke sikkert at ustabil drift ved renseanlegget skyldes forhold i Knarrdalsstrand rensedistrikt i Porsgrunn ettersom vesentlige mengder av tilførselen kommer fra Skien kommune. Dette krever avklaringer og tiltak i begge kommuner for å redusere tilførsel av fremmedvann samt avklaringer og tiltak ved industripåslipp o.a. Vi har foreløpig ikke gjort tilsvarende kontroll av Skien kommunes rensedistrikt som føres til Knarrdalstrand renseanlegg. Tidfestet plan for Porsgrunn kommunes oppfølging av dette arbeidet i Knarrdalstrand rensedistrikt og eventuelle samordnede planer for oppfølging i begge kommuner, skal sendes Fylkesmannen innen frist satt i oversendelsesbrevet.

Avvik 8: Miljørisikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5 annet ledd nr. 6 (vurdere risiko inkl. planer og tiltak)

Grunnlag for avviket:

- a) Virksomheten har ikke miljørisikovurdering for avløpsanlegget, dvs. for renseanlegget og tilhørende ledningsnett i Knarrdalstrand rensedistrikt.
- b) Virksomheten har ikke skriftlige rutiner for gjennomføring og oppdatering av miljørisikovurderingen.

Kommentar:

- a) Virksomheten opplyser at det skal gjennomføres en miljørisikovurdering som del av arbeidet med hovedplan for rensedistriktet.

Fylkesmannens forventninger til virksomhetens oppfølging og tilbakemelding:

- a) Virksomheten må gjennomføre en miljørisikovurdering så snart som mulig. Plan for framdrift av dette arbeidet skal sendes Fylkesmannen innen frist satt i oversendelsesbrev. Vi viser til Norsk Vann-rapport 197/2013, Avløpsanlegg – vurdering av risiko for ytre miljø, som en mulig veileder til dette arbeidet.
- b) Virksomheten må som en del av internkontrollen, lage rutiner for gjennomføring av miljørisikovurderinger. Disse må beskrive organisering, involvering, metodikk, utvalg av uønskede hendelser osv. Rutinene må videre sikre at miljørisikovurderingen oppdateres ved behov, og

kriteriene for slik oppdatering bør konkretiseres. Kopi av rutinene skal sendes Fylkesmannen innen frist satt i oversendelsesbrevet.

ANMERKNINGER

Fylkesmannen har gitt følgende anmerkninger:

Anmerkning 1:

Virksomheten kunne ikke på kontrollen dokumentere hva som er status for gjennomføring av tiltakene for Hovenga avløpssone.

Saneringsplanene for Hovenga og Sundjordet har ingen tidfestet framdriftsplan.

Kommentarer:

Virksomheten gjennomfører en rekke tiltak på ledningsnett o.a. i henhold til et arbeidsskjema - aktivitetsoversikt for Kommunalteknikk. Det er ikke dokumentert at tiltak i aktivitetsoversikten er koblet til overordnede tiltaksplaner, f.eks. saneringsplanen for Hovenga avløpssone fra 2010. Denne planen har konkrete og prioriterte tiltak, men ikke en tidfestet plan for gjennomføring.

Det er i 2014 utarbeidet saneringsplan for Sundjordet avløpssone. Saneringsplanen mangler prioritering av og tidfestet plan for gjennomføring av de foreslåtte tiltakene.

Anmerkning 2:

Oversikten over overløp på ledningsnett er ikke entydig.

Kommentarer:

Oversikten som viser overløp, dvs. systemskissen, angir tre typer av overløp; «driftsoverløp», «nødoverløp» og «ukjent». Nødoverløp er definert, men det er ellers uklart bruk av begrepene i virksomhetens planer og rutiner i andre dokument, og det er i tillegg brukt begrepet «regnvannsoverløp». Videre mangler en oversikt og eventuelt en tidfestet plan for hvilke overløp som skal kobles ut eller kun ha ubetydelig bruk i tiden framover.

Anmerkning 3:

Virksomheten kunne ikke dokumentere at de beregner overløp fra pumpestasjoner.

Kommentar:

På kontrollen opplyste virksomheten at de beregner overløp fra pumpestasjoner i forbindelse med årsrapportering/årsoppgjør, men dette ble ikke dokumentert ved kontrollen. Vi ber om at slik dokumentasjon sendes sammen med øvrig tilbakemelding på kontrollrapporten.

Anmerkning 4:

Det er uklart om drift og vedlikehold av ledningsnett praktiseres godt nok.

Kommentar:

Det er etablert rutiner for drift og vedlikehold, men disse omfatter ikke systematisk søk etter feilkoblinger, jf. punkt 10.4 Oppfølgingstiltak i saneringsplan for Hovenga avløpssone.

Det bør fastsettes funksjonskrav etter § 14-5 andre ledd, for å sikre god funksjonalitet for de ulike delene av avløpsanlegget. Dette kan f.eks. være etterprøvbare krav for overløp og lekkasjer, for manglende tilknytninger osv. Kommunen har et eget etterprøvbart mål om 1 % årlig utskifting av ledningsnett, men utskiftingsgraden ligger for tiden på ca. 0.75 %.

ANDRE FORHOLD

Opplisting av funn:

Vi gjør oppmerksom på at denne kontrollrapportens opplisting av avvik og anmerkninger er noe omredigert i forhold til tidligere rapporter fra denne type kontroller til kommunen, herunder rapport for Heistad RA i 2014. Dette er i hovedsak gjort etter Miljødirektoratets mal for kontrollrapportering med spesifiserte formuleringer på hvert tema der det er grunnlag for avvik og anmerkninger. Dette gir seg utslag i at rapporten er mer detaljert og viser noen flere funn. Vi håper imidlertid at rapporten er mer oversiktlig.

God intern driftsoppfølging:

Fylkesmannen vil i forbindelse med drift av renseanlegget kommentere at kommunen synes å ha et bevisst forhold til å drifte anlegget på en god måte gjennom intern oppfølging av ulike driftsparametere ved prøvetaking, vurderinger av analyse resultater opp mot rensekrav osv.

Tillatelse:

Det er aktuelt å oppdatere tillatelsen, herunder innarbeide vilkår om saneringstiltak. Vi vil komme tilbake til dette som egen sak.